

Порівняльний аналіз звільнення: за згодою сторін vs. за власним бажанням

За обох варіантів (за згодою сторін за ст. 36 КЗпП чи за власним бажанням за ст. 38 КЗпП) працівник, який офіційно працевлаштований та має страховий стаж, може одразу після звільнення стати на облік у службі зайнятості. Важлива відмінність полягає у порядку звільнення: за згодою сторін дати та умови припинення трудового договору узгоджують між працівником і роботодавцем, тому можна звільнитися негайно (поза двотижневим строком). За власним бажанням за загальним правилом потрібно письмово попередити роботодавця за 2 тижні. **Водночас закон допускає звільнення без відпрацювання у виняткових випадках:** якщо є «поважні причини» (п. 1 ч. 1 ст. 38 КЗпП), коли працівник не може продовжувати роботу, то відпрацювання не потрібно. Аналогічно, під час воєнного стану введено додаткові підстави для звільнення без відпрацювання. Таким чином, реєстрація у центрі зайнятості можлива в день подання заяви відразу після офіційного звільнення; за згодою сторін фактично можна припинити роботу раніше, ніж при звільненні за власним бажанням (де зазвичай вимагають 14 днів).

Початок виплати допомоги та обмеження

Порядок початку виплати допомоги по безробіттю залежить від підстав звільнення. За загальними правилами допомога призначається з 8-го дня після реєстрації в службі зайнятості. Однак закон передбачає спеціальні обмеження: якщо працівник звільнився «за власним бажанням» **без поважних причин** або **за згодою сторін**, то виплати починаються лише з 31-го календарного дня після реєстрації. Якщо ж звільнення за

власним бажанням відбулося з поважної причини (перелік таких причин – ч. 1 ст. 38 КЗпП, наприклад переїзд, навчання, вагітність тощо), виплати починаються з 8-го дня.

Отже, у звичайних (докарантинних) умовах найшвидше допомогу отримати, якщо звільнення оформлене як **за власним бажанням з поважної причини** (виплата з 8-го дня). Якщо поважних причин немає, то і при звільненні за власним бажанням, і за згодою сторін діятиме правило «з 31-го дня». В обох випадках допомога призначається, але з відтермінуванням (звільнення добровільне без причин чи за згодою вважаються не «вимушеними», тому закон вводить місячну затримку виплат).

Під час воєнного стану діють особливі правила. Закон прямо встановлює, що *виплата допомоги по безробіттю у воєнний час здійснюється з першого дня надання статусу безробітного*, незалежно від підстав звільнення. Тобто навіть якщо працівник пішов за власним бажанням без поважної причини чи за згодою сторін, нарахування допомоги починається **з 1-го дня** реєстрації статусу.

Таким чином, **найоптимальніший сценарій** для швидкого отримання допомоги: якщо є можливість скористатися поважними причинами для звільнення за власним бажанням, то виплати стартують на 8-й день (у звичайний час) i.factor.ua. Проте зараз, під час воєнного стану, будь-який із цих варіантів (за власним бажанням чи за згодою сторін) призводить до виплат з першого дня статусу.

Додаткові пільги та обмеження у воєнний час

Воєнний стан також накладає специфічні обмеження та пільги на порядок допомоги безробітним:

- **Виплати з 1-го дня.** З 7 травня 2022 року (закон № 2622-IX) діє норма, що під час дії воєнного стану допомога

призначається з першого дня надання статусу безробітного. Тому навіть «добровільні» звільнення не тягнуть затримки.

- **Дистанційне обслуговування.** Безробітному не обов'язково особисто приходити в центр зайнятості, особливо якщо він мешкає в зоні бойових дій чи на тимчасово окупованій території. Достатньо підтверджувати бажання залишатися на обліку з допомогою засобів зв'язку, у тому числі дистанційно (електронно чи телефоном), не рідше ніж раз на 30 днів.
- **Максимальний розмір допомоги.** Закон обмежує максимально можливий розмір допомоги 150 % від мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня відповідного року. Наприклад, у 2022 році це було 9 750 грн, у 2024–2025 роках – 12 000 грн (150 % від 8 000 грн).
- **Припинення виплат.** Якщо зареєстрований безробітний перебуває за кордоном понад 30 календарних днів, виплати допомоги призупиняються.
- **Тривалість виплат.** Звичайно допомога надається на різний строк залежно від причин звільнення. При цьому Закон про зайнятість встановив, що під час воєнного стану строки скорочені: для осіб, звільнених за власним бажанням без поважних причин чи за згодою сторін, максимальний строк виплат – **270 календарних днів** (зазвичай «інші причини» давали 360 днів, але в воєнний час – 270).
- **Пропозиція роботи чи праці.** Під час дії воєнного стану ДСЗУ спочатку пропонує вакансії за професією чи кваліфікацією безробітного; якщо таких немає, може бути пропозиція громадських або суспільно корисних робіт. Безробітні, які відмовляються без поважної причини двічі, можуть втратити реєстрацію (так само за умов воєнного стану).

Таким чином, **пільгами воєнного стану** є переважно прискорений початок виплат (з 1-го дня) та дистанційне обслуговування. **Обмеженнями** – скорочена тривалість виплат (до 270 днів), граничний розмір допомоги (150 % мінзарплати) і вимога підтверджувати статус безробітного онлайн чи телефоном (якщо особа тимчасово не в Україні).

Таблиця порівняння варіантів

Критерій	За згодою сторін	За власним бажанням
Термін повідомлення	Узгоджується сторонами; можливе негайне звільнення.	Загалом – письмове повідомлення за 2 тижні (ч. 1 ст. 38 КЗпП). За наявності «поважних причин» – без відпрацювання.
Статус безробітного	Можна отримати одразу після звільнення; статус надається в день подання заяви.	Те ж саме – статус надається в день звернення до центру зайнятості.
Початок виплат (звичайні умови)	З 31-го дня після реєстрації (аналогічно до звільнення без поважних причин).	З 8-го дня (якщо є поважні причини згідно ч. 1 ст. 38 КЗпП); інакше – з 31-го дня.
Початок виплат (воєнний стан)	З 1-го дня надання статусу безробітного (за особливими правилами воєнного стану).	З 1-го дня надання статусу.
Тривалість виплат (воєнний стан)	До 270 календарних днів (для звільнень за згодою чи без поважних причин).	До 270 календарних днів (так само для власного бажання без поважних причин).

Критерій	За згодою сторін	За власним бажанням
Максимальний розмір допомоги	Не перевищує 150 % мінімальної зарплати (на 1 січня року).	Не перевищує 150 % мінімальної зарплати (те саме обмеження).
Особливі умови (воєнний стан)	Дистанційна подача документів/виплат (включаючи ВПО); виплати припиняються, якщо безробітний перебуває за кордоном понад 30 днів.	Такі ж умови: дистанційне обслуговування; припинення виплат при >30 днях за кордоном.

Висновки: У нормальних умовах швидше отримати допомогу можна за умови наявності **поважної причини** при звільненні за власним бажанням (початок виплат з 8-го дня). Звільнення за згодою сторін не дає переваг у термінах виплат (адже за законом «за угодою» прирівняно до добровільного звільнення без причин і виплати починаються з 31-го дня). Проте під час **воєнного стану** ця різниця зводиться нанівець: незалежно від формулювання звільнення виплати призначаються з першого дня статусу, і різниця «8 днів» проти «31 дня» вже не застосовується. Основні обмеження нині – це граничний розмір виплат (150 % мінзарплати) та скорочена тривалість (макс. 270 днів при добровільному звільненні/за згодою), а пільги – відстрочка виплат відсутня і можливість дистанційного отримання допомоги.

□ Маєте схожий випадок або сумніви щодо власних дій?

Команда **“Вікторія”** готова надати оперативну, істотну інформацію – професійно, ґрунтовно, до результату.

Заповніть форму зворотного зв'язку для швидкого зв'язку. Збережіть свої нерви, здоров'я, час та кошти.

Ваше ім'я (обов'язково)

Ваш email (обов'язково)

Ваш номер телефону (обов'язково)

Ваше повідомлення

Відправити

Наші контакти:

Номери телефонів: +38(050)-404-87-30; +38(098)-793-77-77,
електронна пошта: office@vg.ua

Група Компаній Вікторія